

تئوری
هارمونی و فرم

در
موزیک • جز

مارک لوین
شهاب طالقانی

نقشه

این کتاب ترجمه‌ای است از:
The Jazz Theory Book
 Mark Levine
 1995, Sher Music Co.

سرشناسه	: لوین، مارک Levine, Mark
عنوان و نام پدیدآور	: تئوری هارمونی و فرم در موزیک جَز
مشخصات نشر	: تهران: نقش جهان، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۶۸۶ ص.
شابک	: 978-964-6688-64-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیپای مختصر
یادداشت	: فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
یادداشت	: عنوان اصلی: The Jazz theory
یادداشت	: واژه نامه
یادداشت	: نمایه
شناسه افزوده	: طالقانی، شهاب، ۱۳۶۶ -
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۸۳۴۹۵۸

تقریب

تهران: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحیدنظری، کوچه جاوید یک، شماره ۱
 تلفن و نمابر: ۸-۶۶۴۷۵۴۴۷

مارک لوین

تئوری، هارمونی و فرم در موزیک جَز

شهاب طالقانی

چاپ اول: ۱۳۹۴

چاپ دوم: ۱۴۰۰

شمارگان: ۷۰۰

طرح جلد: میلاد صالحی

صفحه آرایشی: علم روز (مسعود فیروزخانی)

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سروش

شابک: ۳-۶۴-۶۶۸۸-۹۶۴-۹۷۸

کلیه حقوق چاپ و نشر محفوظ است

فهرست

۹	پیش درآمد (گفتار مترجم) .....
۳۵	نکاتی چند درباره‌ی برگردان پارسی .....
۳۷	یادداشت نویسنده .....
۳۹	پیش گفتار نویسنده .....
۴۳	یادداشتی بر واژه‌شناسی و نماد آکوردها .....
۴۵	فرهنگ واژگان، اصطلاحات و نام مستعار موزیسین‌ها .....

[بخش نخست]

تئوری: آکوردها و گام‌ها

۵۵	پاره‌ی نخست	تئوری بنیادین .....
۶۹	پاره‌ی دوم	گام ماژور و پی‌آبی I-V-II .....
۹۳	پاره‌ی سوم	تئوری آکورد/گام .....
۹۶		هارمونی گام ماژور .....
۱۲۷		هارمونی گام مینور ملودیک .....
۱۵۸		هارمونی گام کاسته .....
۱۷۲		هارمونی گام تمام‌پرده .....

۱۷۹.....	چگونه گام‌ها را تمرین کنیم	پاره‌ی چهارم
۱۸۷.....	آکوردهای ممیزدار	پاره‌ی پنجم

[بخش دوم]

بداهه‌نوازی: اجرای آکوردهای

۲۰۵.....	از گام تا موزیک	پاره‌ی ششم
۲۶۱.....	گام‌های بیبپ	پاره‌ی هفتم
۲۷۵.....	بیرون زدن از چارچوب	پاره‌ی هشتم
۲۸۷.....	گام پتاتونیک	پاره‌ی نهم
۳۱۵.....	بلوز	پاره‌ی دهم
۳۳۵.....	آکوردهای آهنگ "I've Got Rhythm"	پاره‌ی یازدهم
۳۴۳.....	تمرین، تمرین و تمرین	پاره‌ی دوازدهم

[بخش سوم]

بازهارمونیزه

۳۵۹.....	بازهارمونیزه‌ی بنیادین	پاره‌ی سیزدهم
۴۱۵.....	بازهارمونیزه‌ی پیشرفته	پاره‌ی چهاردهم
۴۷۳.....	آکوردهای کالترین	پاره‌ی پانزدهم
۴۹۳.....	سه بازهارمونیزه	پاره‌ی شانزدهم
۴۹۳.....	بازهارمونیزه‌ی جان کالترین از آهنگ "Spring Is Here"	
۴۹۶.....	بازهارمونیزه‌ی کنی برون از آهنگ "Spring Is Here"	
۴۹۹.....	بازهارمونیزه‌ی جان کالترین از آهنگ "Body and Soul"	

[بخش چهارم]

آهنگ‌ها

۵۰۷.....	فرم آهنگ و آهنگسازی	پاره‌ی هفدهم
----------	---------------------	--------------

فهرست

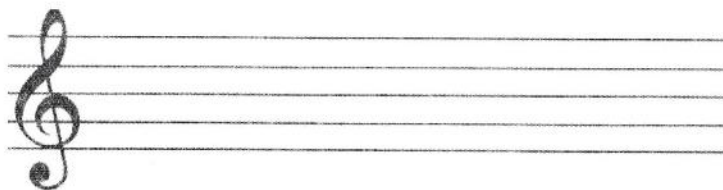
۷

۵۳۱.....	خواندن لیدشیت.....	پاره‌ی هیجدهم
۵۴۳.....	به ذهن سپردن یک آهنگ.....	پاره‌ی نوزدهم
۵۴۹.....	هد.....	پاره‌ی بیستم
۵۵۵.....	فهرست آهنگ‌های برگزیده.....	پاره‌ی بیست و یکم

[بخش پنجم]

باقی قضایا

۶۰۷.....	سالسا و جزلاتین.....	پاره‌ی بیست و دوم
۶۱۹.....	تکمله.....	پاره‌ی بیست و سوم
۶۳۵.....	فهرست آلبوم‌های برگزیده.....	پاره‌ی بیست و چهارم
۶۶۷.....	نمایه‌ی واژه‌ها و اصطلاحات.....	
۶۷۳.....	نمایه‌ی نام کسان و نام‌های خاص.....	
۶۸۱.....	نمایه‌ی سبک‌های موزیک و سازها.....	

پارهی نخست:

تئوری بنیادین

- فاصله
- وارون فاصله
- تریاد

فاصله^۱

همان سان که اتم‌ها عناصر سازنده‌ی یک چیزند، فاصله‌ها نیز عناصر سازنده‌ی یک ملودی و هارمونی می‌باشند. تعریف درست فاصله "اختلاف میان دو نت" است. نمونه ۱-۱ تمامی فاصله‌ها از کوچکترین شان، نیم‌پرده (دوم کوچک)، تا اکتاو را بر پایه‌ی نت «دو»ی میانی نشان می‌دهد. در بالای هر فاصله رایج‌ترین نام آن نوشته شده و نام‌های جایگزین نیز در پایین هر یک آمده‌اند.

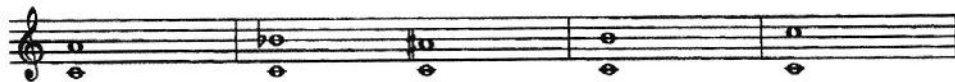
نمونه ۱-۱

دوم کوچک نیم‌پرده	دوم بزرگ یک پرده	سوم کوچک	سوم بزرگ
چهارم درست	تریتون چهارم افزوده پنجم کاسته	پنجم درست	ششم کوچک پنجم افزوده

1. Interval

تئوری، هارمونی و فرم در موزیک جَز

اکتاو   هفتم بزرگ   هفتم کوچک
ششم افزوده   ششم بزرگ

۵۶

در جدول زیر فهرستی از تمام فاصله‌ها، چه بالارونده و چه پایین‌رونده، همان‌گونه که در آهنگ‌های جَز استاندارد به کار می‌روند، ارائه گردیده. فاصله‌ی مورد نظر، دونت نخست ملودی هر آهنگ است مگر آنجا که ذکر شده باشد. ابتدا هر فاصله را خواننده و سپس با ساز خود آن را بنوازید. اگر بتوانید یک فاصله را دقیق بخوانید، در خواهید یافت که وقتی آن را می‌نوازید شنیدنش آسان‌تر خواهد شد. در زیرنگاشت پایین هر صفحه، پس از نام آهنگ، نام بهترین آلبومی که آهنگ در آن قرار داشته و در برخی موارد نام آلبوم اصلی آن نیز آمده است.

جدول فاصله‌ها

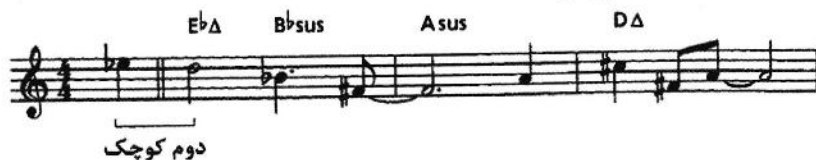
▲ دوم کوچک بالارونده

"Blue Monk" ساخته‌ی تلوونیوس مونک

▼ دوم کوچک پایین‌رونده

"Bolivia" ساخته‌ی سدر والتن

1. Thelonious Monk, *Thelonious In Action*, Fantasy, 1958.
2. Cedar Walton, *Eastern Rebellion*, Impulse, 1975.

▲ دوم بزرگ بالارونده

"Four" ساخته‌ی مایلز دیویس

▼ دوم بزرگ پایین‌رونده

"Tune-Up" ساخته‌ی مایلز دیویس

▲ سوم کوچک بالارونده

"Confirmation" ساخته‌ی چارلی پارکر

▼ سوم کوچک پایین‌رونده

"Groovin' High" ساخته‌ی دیزی گیلسپی

1. Miles Davis, *Workin'*, Prestige, 1956.
2. Miles Davis, *Cookin'*, Prestige, 1956.
3. Charlie Parker, *Bird At The Roost*, Savoy, 1949.
4. *Ibid.*

تنوری، هارمونی و فرم در موزیک جَز

▲ سوم بزرگ بالارونده
"Monk's Dream" ساخته‌ی تلوئیوس مونک

3 CΔ F7 Bb7#11 3

سوم بزرگ

Detailed description: A single staff of music in 4/4 time. It features a melodic line with a triplet of eighth notes at the beginning and end. Chords CΔ, F7, and Bb7#11 are indicated above the staff.

▼ سوم بزرگ پایین رونده
"Giant Steps" ساخته‌ی جان کالترین

BΔ D7 GΔ Bb7 EbΔ

سوم بزرگ

Detailed description: A single staff of music in 4/4 time. It features a melodic line with a triplet of eighth notes at the beginning. Chords BΔ, D7, GΔ, Bb7, and EbΔ are indicated above the staff.

▲ چهارم درست بالارونده
"Jordu" ساخته‌ی دوک جردن

D7 G7 C-

چهارم درست

Detailed description: A single staff of music in 4/4 time. It features a melodic line with a triplet of eighth notes at the beginning. Chords D7, G7, and C- are indicated above the staff.

▼ چهارم درست پایین رونده
"ESP" ساخته‌ی وین شورتر

E7alt FΔ

چهارم درست

Detailed description: A single staff of music in 4/4 time. It features a melodic line with a triplet of eighth notes at the beginning. Chords E7alt and FΔ are indicated above the staff.

1. Thelonious Monk, *Monk's Dream*, Columbia, 1962.
2. John Coltrane, *Giant Steps*, Atlantic, 1959.
3. Clifford Brown And Max Roach, *Jordu*, Emarcy, 1954.
4. Miles Davis, *ESP* Columbia, 1965.

این بهترین کتابی است که من در تمامی گونه‌های موزیک به چشم دیده‌ام. قطعاً بهترین توضیح برای مکانیزم موزیک جز بوده و ژرفای شگفت‌انگیز محتوای آن کاملاً با دقت و درستی ارائه‌ی اثر، همخوانی دارد. منبعی ارزشمند برای بداهه‌نوازان تمامی سازها.
«نشریه Bass Player»

مارک بار دیگر گل کاشته است. این کتاب دارای همان بیان روشنگری است، که تمامی کتب آموزشی دیگر در پی دست‌یابی بدان هستند. به نظر می‌رسد که جای هیچ‌گونه ابهام و کاستی درباره‌ی موزیک جز باقی نگذاشته. مفیدترین اطلاعات را معمولاً بایستی از سرچشمه‌ی آن به کف آورد و سرشت کتاب پیش رو نیز چنین است. این کتاب ارتباطی تنگاتنگ با استادان موزیک جز دارد. بهتر از آن موجود نیست. حتی موزیسین‌های کارکننده نیز مطالب بسیاری از آن خواهند آموخت. به‌راستی که شاهکاری است.
«روفوس رید»

مارک لوبین باز هم گل کاشته، اما این بار فراگیرترین و کامل‌ترین کتاب تئوری که من تاکنون دیده‌ام را آفریده است. بسیار آسان فهم است و به شیوه‌ای روشن و راحت نوشته شده. نمونه‌های موزیکال فوق‌العاده‌ای در تطابق با متن دارد. همچنین بسیار الهام‌بخش بوده و تمریناتی را توصیه نموده است که در هیچ کتاب تئوری دیگری نمی‌توان نظیرشان را یافت. دوباره یک شاهکار! آن را از دست ندهید.
«ریچی بایرج»

بالاخره کتابی درباره‌ی تئوری و هارمونی جز که درکش آسان بوده و در عین حال به گونه‌ای ژرف تمام اصولی که بایستی برای آغاز فراگرفت، و همچنین برای پیشرفته‌ترها اطلاعات فوق‌العاده‌ای چون «بیرون» نواختن، بازهارمونیزه، شالوده‌های کاربردی و ... را دربر گرفته است. ای کاش من این کتاب را ۴۰ سال پیش در اختیار داشتم، چون به نظرم کتابی است که باید در کتابخانه‌ی هر موزیسینی موجود باشد.
«بابی شو»

